

การเปลี่ยนผ่านสังคมไทยสู่สังคมคาร์บอนต่ำ: จากนโยบายสู่การปฏิบัติจริง

อ.ดร.สุพริรัตน์ กิตติพงษ์วิเศษ*

ดร.สุจิตรา วาสนาคำรังตี*

ดร.ปัทมา ตันวัฒน์*

1. บทนำ

จากปัญหาภาวะโลกร้อนที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตในโลกอย่างมหาศาล ทำให้นานาชาติตื่นตัวและพยายามหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้งจะเห็นได้จาก การประชุมในเวทีสิ่งแวดล้อมโลก ไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (The United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ในปี ค.ศ. 1992 พิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ในปี ค.ศ. 1997 จนกระทั่งการประชุมนานาชาติที่กรุงพอลซัน ประเทศโปแลนด์ (COP-14) ในปี ค.ศ. 2008 ต่างมีการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งประเด็นเรื่อง “สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society)” เป็นประเด็นหนึ่งที่มีการกล่าวถึงกันอย่างมากในหลายประเทศสมาชิกทั้งในสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และอาเซียน สำหรับประเทศไทยเอง แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 หากแต่มีได้กำหนดรายละเอียดของแนวคิดหรือนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางที่จะทำให้สังคมไทยไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ อย่างไรก็ดี หลายพื้นที่ในระดับท้องถิ่น ได้ริเริ่มดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้าง “เมืองคาร์บอนต่ำ” (Low-carbon city) ดังเช่นเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยองและเทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นเป็นต้นแบบของเทศบาลคาร์บอนต่ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีนโยบายของกรุงเทพมหานครที่พยายามมุ่งสู่การเป็นเมืองคาร์บอนต่ำเช่นเดียวกัน

* สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แม้จะมีความเคลื่อนไหวเรื่องสังคมและเมืองคาร์บอนต่ำในระดับพื้นที่ แต่สังคมไทยในภาพรวมยังมิได้รับรู้ การดำเนินงานดังกล่าวมากนักและมักจะมองประเด็นโลกร้อนเป็นเรื่องไกลตัวหรือเป็นปัญหาระดับโลก ด้วยเหตุนี้ สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้จัดเสวนาวิชาการ เรื่อง “การเปลี่ยนผ่านสังคมไทยสู่สังคมคาร์บอนต่ำ : จากนโยบายสู่การปฏิบัติจริง” ขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2557 เพื่อสร้างความตระหนักของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านสังคมไทยสู่สังคมคาร์บอนต่ำ รวมทั้งการอภิปราย ถึงบทบาทของสถาบันการศึกษาและนักวิชาการต่อการสร้างงานวิจัยสนับสนุนการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำให้เกิดขึ้นได้จริง โดยได้รับเกียรติจากผู้แทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ดร.เศรษฐพันธ์ กระจ่างวงษ์ หัวหน้ากลุ่มประสานงาน กลางอนุสัญญาฯ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คุณธานี กาเมือง ผู้จัดการโครงการ เทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย นายสมชาย จริยเจริญ ที่ปรึกษาองค์กร ความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) อดีตนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลเมืองแกลง จ.ระยอง คุณสุรพล เขียรสูตร นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองน่าน จ.น่าน ผศ.ดร.นพินทร์ ตาปนานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนภาค และเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรดม ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐ เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมและผู้ประสานงานชุดโครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสิ่งแวดล้อม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สารสำคัญที่ได้จากงานเสวนาวิชาการสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

2. นโยบายเกี่ยวกับการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ

ดร.เศรษฐพันธ์ กระจ่างวงษ์

การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ นับเป็นโอกาสและแนวทางเชิงนโยบายที่สำคัญต่อการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในภาพรวมทั้งในระดับนานาชาติและระดับชาติ ซึ่งมีที่มาจากข้อกำหนดเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ซึ่งกำหนดให้มีการลดการปลดปล่อยก๊าซ เรือนกระจกทั่วโลกต่อปีให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) รวมทั้งการควบคุมขีดจำกัดการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ของโลกในระดับไม่เกิน 2 องศาเซลเซียส หรือ 1.5 องศาเซลเซียสเมื่อเทียบกับระดับก่อนยุคอุตสาหกรรม รวมถึง ความพยายามในระดับภูมิภาคที่สอดคล้องกับทิศทางของระดับโลก เห็นได้จากแผนนโยบายของคณะทำงานอาเซียนด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (AWGCC) และคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน (AWGESG) เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยเอง ก็ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการปรับกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (อ้างตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559) สร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมโลก ตลอดจนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการลดการปลดปล่อยและเพิ่มแหล่งกักเก็บก๊าซเรือนกระจก ได้แก่ ภาคเมืองและชนบท ภาคพลังงาน ภาคขนส่ง ภาคป่าไม้ ภาคการเกษตร และภาคของเสีย (อ้างตามร่างแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2555-2593)

3. ถอดบทเรียนโครงการและต้นแบบเมืองคาร์บอนต่ำในประเทศไทย

คุณชารี กาเมือง

คุณสุรพล เรียรสุต

คุณสมชาย จิริยเจริญ

ผศ.ดร.นพรัตน์ ตาปานานท์

สำหรับแนวทางปฏิบัติระดับท้องถิ่นของประเทศไทยนั้น สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยได้ริเริ่มโครงการ “เทศบาลคาร์บอนต่ำ (low carbon municipality) เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการลดการปล่อยคาร์บอนจากกิจกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในเมือง ด้วยความคาดหวังว่า หน่วยงานเทศบาลระดับท้องถิ่นจะสามารถแปลงความรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดคาร์บอนในเมืองของตนได้อย่างเป็น รูปธรรมและสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้เมืองคาร์บอนต่ำแก่ท้องถิ่นอื่นได้ทั้งในและต่างประเทศ สำหรับแนวคิดหลักของโครงการฯ ได้แก่การประยุกต์ 4 ยุทธศาสตร์เข้ากับแผนการดำเนินงานของเทศบาล ได้แก่ (1) เมืองแห่งต้นไม้ (การสร้างพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืน อาศัยการปลูกไม้ยืนต้นเป็นหลัก)

(2) เมืองไร้มลพิษ (ลดการปล่อยมลพิษจากกิจกรรมในเมืองให้เหลือน้อยที่สุด) (3) เมืองพิชิตพลังงาน (ลดปริมาณการใช้พลังงาน ไฟฟ้าและน้ำมัน รวมทั้งรณรงค์ให้ภาคประชาคมหันมาใช้พลังงานทดแทน) และ (4) เมืองที่มีการบริโภคอย่างยั่งยืน (ส่งเสริมการบริโภคอย่างพอเพียง โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและเป็นประโยชน์) กล่าวอีกนัยหนึ่ง เมืองคาร์บอนต่ำ คือ เมืองที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยที่สุดด้วยวิธีที่เรียบง่ายที่สุด โดยสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติและเงื่อนไขในพื้นที่ของตน ทั้งนี้ เทศบาลนาร่องหลายแห่งได้มีการบูรณาการยุทธศาสตร์สังคมคาร์บอนต่ำเข้ากับพันธกิจและภารกิจขององค์กรซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเมืองคาร์บอนต่ำมีความยั่งยืนตัวอย่างกิจกรรมที่มีการดำเนินการ ได้แก่ เทศกาลลอยกระทงคาร์บอนต่ำของเทศบาลเมืองพิชิต กิจกรรมมุ่งมั่นสู่เมืองจักรยานของเทศบาลนครสวรรค์ กิจกรรมการประกวดต้นไม้ใหญ่และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในเมืองของนครเชียงราย การรณรงค์การใช้จักรยาน ลดวันพิษ สร้างมิตรให้ผู้คนของเทศบาลเมืองท่าข้าม จ.สุราษฎร์ธานี กิจกรรมตลาดนัดขยะของเทศบาลตำบลศรีสะเกษ จ.น่าน กิจกรรมเยาวชนฮักถิ่นมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำของเทศบาลตำบลห้วยน้ำใหญ่ จ.มุกดาหาร กิจกรรมภาพฝันสู่เมืองคาร์บอนต่ำของเทศบาลนครปากเกร็ด จ.นนทบุรี โครงการเทศบาลเมืองนำร่วมใจรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4. ปัจจัยความสำเร็จของการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ

วิทยากรและผู้เข้าร่วมการเสวนาได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สรุปได้ดังนี้

- ประเทศไทยมีศักยภาพที่ก้าวสู่สังคมคาร์บอนต่ำ หากยึดหลักการพัฒนายั่งยืนและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

- ผลักดันให้ภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ก) เทศบาล ข) ภาควิชาการ และ ค) ภาคชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแนวคิดสังคมคาร์บอนต่ำ โดยต้องมีการกำหนดเป้าหมายและดัชนีชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยให้การดำเนินชีวิตแบบคาร์บอนต่ำกลายเป็น “กิจวัตร” แทนที่ “กิจกรรม”

- สร้างจุดคานงัดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินงาน การสนับสนุนองค์ความรู้ งบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ เป็นต้น

- ผลักดันให้เกิดธรรมาภิบาลในองค์กรขึ้นอย่างแท้จริง รวมทั้งสนับสนุนให้มีแผนบริหารจัดการงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสามารถกระทำได้ในรูปแบบของการสร้างแรงจูงใจ (incentive) แก่ผู้ดำเนินโครงการ การประเมินผลงานเมืองคาร์บอนต่ำและธรรมาภิบาลขององค์กร รวมทั้งการให้รางวัลแก่หน่วยงานที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น ใดๆก็ดี กิจกรรมในส่วนนี้ยังต้องการความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

5. ประเด็นท้าทายสำหรับการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ

จากการอภิปรายระหว่างผู้เข้าร่วมเสวนา สามารถสรุปประเด็นท้าทายสำหรับการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำได้ดังนี้

- นิยาม/กรอบความคิด มาตรฐาน เกณฑ์ชี้วัดและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสังคมคาร์บอนต่ำ ยังขาดความชัดเจนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ฉะนั้นหน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องควรรีให้ความสำคัญโดยประกาศเป็นวาระแห่งชาติและประสานแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายในระดับท้องถิ่นร่วมกัน

- กระบวนการถ่ายทอดเรื่องราวและแนวทางปฏิบัติตามหลักการสังคมนคาร์บอนต่ำในเชิงวิชาการ ยังเป็นเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจต่อภาคประชาคมในระดับท้องถิ่น ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินโครงการฯ อีกทั้งยังขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจากสื่อหรือช่องทางอื่น ๆ ที่เหมาะสม ดังนั้นสื่อสารมวลชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนารูปแบบของสื่อและวิทยากรที่สามารถสื่อสารให้ท้องถิ่นเกิดความเข้าใจและทำให้ประเด็นดังกล่าวเป็นกระแสสังคม โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่ ภาคธุรกิจเอกชนและในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง

- ความเชื่อมโยงของแผนแม่บท งบประมาณและแผนปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานราชการส่วนกลางและหน่วยงานระดับท้องถิ่นยังคงเป็นประเด็นที่ท้าทาย อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายพื้นที่ยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักการสังคมนคาร์บอนต่ำในองค์กร ขาดแรงจูงใจในการริเริ่มเพราะเชื่อว่าเป็นเรื่องไกลตัว และขาดนโยบายและงบประมาณจากส่วนกลางสนับสนุนการดำเนินงาน

6. ประเด็นวิจัยที่ควรศึกษา

ดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์

วิทยากรได้เสนอประเด็นวิจัยใหม่ที่นักวิจัย นักวิชาการควรรีความสนใจเพื่อร่วมขับเคลื่อนการสร้างสังคมนคาร์บอนต่ำ ได้แก่

- การถอดบทเรียนเพื่อจัดการเมืองคาร์บอนต่ำที่คิดนอกกรอบหรือดำเนินกิจกรรมในเมืองที่สามารถก้าวผ่านอุปสรรคจากระบบราชการจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่
- พัฒนารฐานข้อมูลวิจัยด้านกฎหมาย นโยบาย เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และเชื่อมต่อการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสู่สังคมนคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืนในระดับท้องถิ่น
- พัฒนาระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะเครื่องมือหรือกลไกที่สามารถนำมาวัดปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ จากกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน และไม่ยากจนเกินความเข้าใจ

- พัฒนาบุคลากรท้องถิ่น โดยจัดหลักสูตรอบรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการบูรณาการแนวคิดสังคมคาร์บอนต่ำเข้ากับทุกภารกิจที่มีอยู่เดิมขององค์กรในทุกหมวดแผนกิจกรรม
- การหาความลงตัวระหว่างประสิทธิภาพของแผนงาน (efficiency) และความเป็นธรรมในความรับผิดชอบปล่อยก๊าซเรือนกระจก (equity) นับเป็นประเด็นที่ท้าทายสำหรับการดำเนินงานตามแนวทางพัฒนาสู่สังคมคาร์บอนต่ำในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย
- การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เครื่องมือ กลไกและกฎหมายเพื่อสนับสนุนเชิงระบบและขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในรูปแบบของเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ระบบตลาดคาร์บอน และระบบประกันความเสี่ยงที่รองรับปัญหาสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง (risk sharing and insurance) เป็นต้น
- การสร้างผลประโยชน์ร่วม (multiple-benefits) จากการดำเนินงานได้แก่การแก้ปัญหาความยากจน การลดก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มรายได้ รวมถึงการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก เป็นต้น โดยการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวต้องไม่สร้างภาระแต่เป็นการผนวกรวมเข้ากับแผนงานปกติของหน่วยงานภาครัฐที่มีอยู่ เช่นการออกแบบผังเมือง การสร้างถนนที่ไม่ขวางเส้นทางน้ำ กิจกรรมปลูกป่าและการแปรรูปขยะเป็นพลังงานที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาโลกร้อนได้ในขณะเดียวกัน เป็นต้น
- การสังเคราะห์ความรู้ ถอดบทเรียนและเรียนรู้ข้ามสาขาวิชาในประเด็นการพัฒนาสู่สังคมคาร์บอนต่ำทั้งในระดับท้องถิ่น ข้ามพื้นที่ศึกษา ตลอดจนข้ามประเทศผ่านประชาคมอาเซียน
- นวัตกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดก๊าซเรือนกระจกที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย รวมถึงกิจกรรมรณรงค์สร้างความตื่นตัวแก่ภาคประชาสังคมในการดำเนินงานบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น โครงการสะสมแต้มจากการใช้จักรยานเพื่อนำไปลดราคาสินค้า เป็นต้น
- รูปแบบ/แนวทางการปฏิบัติในลักษณะควมรวม “แนวทางลดก๊าซเรือนกระจก”และ”การปรับตัวจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” (climate change mitigation and adaptation) เข้ากับงานปกติของหน่วยงานรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยระบุตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน (KPI) ในองค์กรนั้นๆ อย่างชัดเจน
- เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่อาจนำมาประยุกต์ใช้สำหรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสู่สังคมคาร์บอนต่ำในภาคส่วนต่างๆ มีหลายกลไกได้แก่แนวทางปฏิบัติตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (polluter pays principle) การบังคับใช้ภาษีที่ดิน ภาษีมรดก ภาษีสรรพสามิตรถยนต์ (คิดตามปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์) เป็นต้น
- แนวทางการพัฒนาพื้นที่สีเขียวรอบนอกตัวเมืองใหญ่ (green belt)
- ประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ (solar power) ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ รวมถึงช่องทางการขยายผลโดยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล (subsidy)

7. บทสรุป

การดำเนินงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมโยงหลากหลายระดับ ทั้งระดับโลก ภูมิภาค ระดับชาติและท้องถิ่น ซึ่งข้อตกลงฉบับใหม่ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะกำหนดพันธกรณีให้ทุกประเทศทั่วโลก (ซึ่งอาจรวมถึงประเทศไทย) ร่วมมือกันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่สามารถรอคอยผลการเจรจาในระดับนานาชาติได้ (อาทิเช่น Post-2020 Climate Change Regime)

บรรยากาศการเสวนา

หรืออาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ขึ้นอยู่กับผลรวมของความพยายามแก้ไขปัญหาลงของแต่ละประเทศในการจำกัดและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกร่วมกัน อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านสังคมไทยสู่สังคมคาร์บอนต่ำโดยเฉพาะกระบวนการแปลงแผนนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ ยังคงเป็นเรื่องที่ยากและท้าทายในหลายประเด็นได้แก่ปัญหาความตระหนักและการรับรู้ของภาคประชาสังคม ความร่วมมือของภาคเอกชน ข้อจำกัดด้านงบประมาณและแผนดำเนินงาน รวมทั้งบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานฯ ด้วยเหตุนี้ การสร้างธรรมาภิบาล (good governance) ให้เกิดขึ้นจริงในองค์กรโดยสร้างความตระหนักรู้และให้เห็นคุณค่าของการบูรณาการแนวคิดสังคมคาร์บอนต่ำในทุกรูปแบบกิจกรรมของแผนงานเดิมที่มีอยู่ รวมถึงการประยุกต์ใช้เครื่องมือทางกฎหมายและกลไกทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสม ถือเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการพัฒนาสู่สังคมที่มั่นคงและทนทาน ท่ามกลางปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นได้ทางหนึ่ง